

ВЪСТНИКЪ

ДОБРУДЖА

ЕДИНЪ БРОЙ
10 ст.

ИЗЛИЗА: ПОНЕДѢЛНИКЪ, СРѢДА И ПЕТЪКЪ

Абонаментъ за България: 7 лв. шестъ мѣсячно; за странство: 14 лв. — Обявления: 15 ст. за в. см. — Всичко що се отпаса до в-ка се адресува:
До дирекцията на в-къ „Добруджа“ — Бабадагъ. Ръкописи назадъ не се връщатъ.

пелътъ на Добруджанци. — Една рѣчь на Генералъ Нерѣзовъ за бъдещето на Добруджа. — Народната
росвѣта въ добруджа въ миналото и сега. — Историческитѣ права на България върху Добруджа.
— Мартиролога на добруджанскитѣ първенци.

АПЕЛЪ КЪМЪ ВСИЧКИ НАРОДИ

Къмъ всички народи и прѣдставителитѣ на всички воюващи и неутрални държави, които бждатъ свѣтовенъ миръ зове на обща солидарна дѣй-
остъ, прѣдизначена да създаде яки основи за бж-
ащата международна хармония и гаранция за при-
хитѣ на народитѣ свободи и права, днесъ Добруджа
тпави своя гласъ, на възкрѣснала изъ свояполити-
ски гробъ, мѣченица и апелира къмъ тѣхъ за общо
чувствие и съдѣйствие въ прѣдстоящата правна
борба, за политическото и обединение съ България.

Наистина, нейнитѣ политически интереси и кър-
авия дѣлъ, които тя внесе въ свѣтовната борба съ
народни права и свободи, като че ли се губятъ въ
широкото море отъ пролѣни кърви на цѣля чов-
ѣшки родъ, но нейна зовъ за правда и свобода,
нейния вѣкъ за обща международна солидарностъ и
подкрепа въ осмѣствление на нейнитѣ политически
аспирации, е вѣкъ и гласъ на самия принципъ за
равноправие въ живота на народитѣ, безъ който по-
литиката за миръ и международна хармония оставатъ
празни думи, а думитѣ „народни права и свободи“
са самова мана.

Отъ всички земи на свѣта, Добруджа е стра-
ната, на най-дълговични страдания, понесени въ жертва
на международното безправие. И това безправие про-
дѣжава да застрашава правото ѣ на животъ, пра-
вото ѣ на самоуправление, прихитѣ на населението
ѣ лични човѣшки права и свободи. Всичко това въ
нейно лице стои повече отъ 5 вѣка разнижато на крѣсть,
И днесъ, когато българския народенъ духъ оживотвори
и възкрѣси изъ нейнитѣ кървави полета, свѣщени
образъ на тая страдална земя, чуите гласъ, който се
изтрѣтва изъ подлата на нейнитѣ непелица и разва-
лини, а въ гърдитѣ на нейнитѣ чада и който Ви казва:

„Тяма и неможе да има миръ, правда и свобода
на земята, докато Вий народи, докато Вий държави,
държавни мъже и дипломати, хора на човѣшката
наука, култура и общественъ животъ, не може да
сързете въ лицето на потиснатитѣ народи, опаснос-
тъта, която грози собственитѣ ваши свободи и права,
и докато Вий сами удриете и газите, или оставате
да се газятъ и угри това, за което Вий сами ратувате“.

Безспорно, егонизма у народитѣ не е само порокъ;
той често бива и добродѣтель. Но нѣма добродѣтель,
чѣна животъ, нѣма човѣшко и народно достоинство,
тамъ, гдѣто безчестие, грабежа и алчността, за
ужди земи и права господствуватъ, гдѣто правото
ѣ защита се изражда въ право на потисничество, и
ѣ въ понятието за държава и политически ж-
ѣ на народитѣ, идеята да се владѣе съ насилне
тероръ чужди страни и народи, господствува въ
Чувствата и дѣлата на ръководящитѣ народни класи.

Наистина, Добруджа е малка земя и нейната
трагична съдба, въ която се обема историята на
всички европейски источни войни, като че ли се губи
въ вълчилата на тая история и въ оная на круп-
нитѣ международни въпроси, кървавото разрѣшение
на коѣто се е дигило върху нейна почва. Но затова
нейнитѣ страдания сж голѣми, а наедно съ тѣхъ и
нейнитѣ права на животъ и на гласъ въ общонародния
хорумъ за миръ, правда и свобода, надминаватъ ней-
нитѣ прѣдѣли и стигатъ крайната точката великитѣ
международни проблеми, които има да се разрѣшаватъ.

Въ тая тежка и голѣма роля, която междудър-
жавния животъ на народитѣ слава фатално върху
нейнитѣ слаби плещи и която надминава нейнитѣ прѣ-
дѣли, рѣстъ и сили, ний искаме съдѣйствието на полити-

чески и културонъ свѣтъ отъ вси страни, защото
дѣлото и каузата на Добруджа е дѣло и кауза на
всички народи, интереситѣ, правата и достоинството
на които се прѣплитатъ въ съдбата на Добруджа.
А тая съдба, не може и не трѣбва да бжде съдбата
на бездушна разнижна вѣщъ, оставена на произвола
и тиранията на една лишена отъ всѣко държавно
достоинство олигархия, каквато е тая, която разпо-
лага съ управлението и властта на Романи.

Чуите прочее, народи и държави, въ тоя гласъ на
Добруджа, общия вѣкъ на човѣшки родъ, който вика
за право и равноправие въ елементарното му про-
явление на примордиално условие, нужно за живота
на човѣшкитѣ общества, условие, каквото Романи не
пожела, нито бѣ въ състояние да даде на Добруджа.

Чужда на самата страна, чужда и за нейното
население, алфата и омегата на нейното управление
въ Добруджа бѣ и си остана: грабежъ, потисничество,
отказъ на всѣкакви права и на всѣкакво правосъ-
дие, рѣшителенъ и упоритъ отказъ на правото на
гражданството за мѣстното население и повсѣмѣстенъ
тероръ надъ всички и надъ всичко; и надъ кул-
турна и черковна свобода, и надъ тая на мисълта
и на словото, и надъ правото на собственостъ, и
надъ жилищната ни неприкосновеностъ, и надъ всѣко
проявление въ ежедневието си отношение на обикно-
венния ни животъ, въ упражненето на занятята ни,
въ това на земледѣлнето и търговията, дори и въ
окова на свободитѣ ни професии; принудителна еми-
грация, насилствено поромжичване на вѣнчю и на
вѣнчки, насилствено обезимотаване на частни лица и
обществени институции, заселвания въ ограбенитѣ
ни земи на чужди за тая земя грабителски оловожти;
вѣчно прѣсѣлване за измислени комплоти, бунтово,
конспирации и шпионажъ, примдружени съ системни
изнудвания, практикувани подъ страха на тоя родъ
прѣсѣлвания.

Това е образа на ромжиското управление въ
Добруджа и края на тоя терористиченъ колониаленъ
режимъ се завършва съ отлъчване като шпиони и
заложници на повече отъ 15,000 души добруджански
граждани, старци, жени и юноши, сиповетѣ и бра-
тата на които Романи взема за пушечно мѣсо
вмѣсто за войници повикани да защитаватъ своята
родина.

Това държава ли е, това режимъ на управление
ли е, всичко това търпимо и поносимо ли е, не само
за Добруджа, но и за свършменната цивилизация на
човѣшкия родъ?

Въ своята психика на хищникъ, жертвата на
който може да му избѣгне, Романи прибѣгна и до
фалшива статистика, и до фалшъ въ историята, и до
всестрании заблуждения, за да доказва минимитѣ си
исторически права на собственостъ върху Добруджа,
а въ сѣщото врѣме, тя задущаваше гласъ ѣ и скова-
ваше всѣко свободно проявление на нейния животъ.

Днесъ оковитѣ разбити, Добруджа повдига своя
рѣшителенъ гласъ на протестъ, апелира къмъ всички,
апелира къмъ цѣлия свѣтъ за своитѣ права, за своята
пълна свобода, за своето безспорно право на животъ
и заявява, че по никой начинъ, тя неще допусне на ново
ромжиски кракъ да газятъ въ нейната земя, освѣтенъ
съ кървитѣ и тѣгилата на своитѣ чада и възро-
дена отъ безсъртъни духъ на падналитѣ за ней-
ната свобода сипове на България.

Добруджанци, разпространявайте
в. „ДОБРУДЖА“

ОТЗИВИ

ЕДНА РѢЧЬ НА ГЕНЕРАЛЪ НЕРѢЗОВЪ.

Въ денятъ на св. Кирилъ и Методий слѣдъ шум-
ното и тържественото му отпразднуване, въ 6 часѣтъ
слѣдъ обѣдъ, граждани и гражданки на Бабадагъ на-
чело съ дѣцата отъ училищата и военната музика, ма-
нифестираха изъ улицитѣ и прѣдъ зданието въ което
се помѣщаваша щаба на 3-а армия, акламираха команду-
ция сѣщата армия.

Слѣдъ явяването на генерала съ цѣлия му щабъ
прѣдъ манифестантитѣ, г. Иванъ Жековъ, прѣдседа-
теля на черковно-училищното настоятелство четѣ отъ
името на бабадагското гражданство, благодарственъ
адресъ за извоюваната на Добруджа свобода, на който
генерала отговори съ една пълна съ мисли и чувства
рѣчь, отъ която даваме слѣднитѣ знаменателни за бж-
дащето на Добруджа пасажъ:

„... Съ помощта на Бога ний дойдохме и обе-
динихме българското плѣме, разрушихме границитѣ,
които го разпокъсваха и обединихме родната земя. Ний
ще продължаваме да работимъ все въ сѣщия пѣтъ и
съ Божата помощ нашето дѣло, колкото трудно и кър-
ваво да бжде то, ще бжде завършено и утѣчително
успѣхъ, защото то е право дѣло, защото то е дѣло
свѣщени. Ние не искаме чуждото, но и своето не да-
ваме; ние ще пазимъ своето до послѣдния капка крѣвъ.
На Васъ граждани и гражданки отъ името на всички
членове на армията мога да казва, че ние всички отъ
генерала до редника, всички сме рѣшили да оставимъ
воститѣ си по Дунавския брѣгъ, да погинемъ до по-
слѣдния човѣкъ, но Добруджа, тоя хубавъ кѣтъ отъ
нашата татковина, да запазимъ свободна и присѣди-
нена къмъ България, да бжде нераздѣлна частъ отъ
обединена и велика България.“

Съ Бога напредъ ний ще завършимъ великото
дѣло — обединението на българския народъ подъ оеп-
търа на Негово Величество Царѣтъ.

Да живѣе Н. В. Царѣтъ. Ура! На послѣднитѣ
думи на генерала се отзова бурно и продължително
„ура“, подето отъ гражданството и учащата се мла-
дежъ. Музиката засигри Шуми Марина, слѣдъ което
процесията трѣгна по направление на германското
прѣдставителство, а дѣцата въ звученъ хоръ, запѣха
пѣсень на Чилингирова:

На Добруджа дѣцата —	Отъ днеска и до вѣка
Ний съ погледъ въ не-	Да бжде тулъ човѣка
бесата	Свободенъ и пастивъ
Възхваля пѣмъ намъ	Срѣдъ свой край красивъ.
Въ гърди съ възмогналъ	
пламъ.	И тамо, дѣ съ нобѣди
До вчера роби клети	Отъ робство ни изведе
Ний съ вѣлитѣ завети	Безсъртъни нашъ войнитѣ,
И съ роднитѣ слова	Да чуй се нашъ езикъ.
Подигае глава.	
И молимъ ви смирено:	На Добруджа дѣцата —
Прѣдъ Бога възхвалено	Ний съ погледъ въ небеса
Застѣпници за насъ	Възхваля пѣмъ намъ,
Вѣдете въ този часъ	Свѣщени брата, съ пламъ.

КРѢСТЮ РАКОВСКИ И В. LE TEMPS.

Крѣстю Раковски билъ казалъ въ „Новия Жизнь“
че „Добруджа и Македония не били български земи и
не трѣбвало да се даватъ на България, защото въ До-
бруджа населението било прѣдимно ромжиско, а въ
Македония разнишено“.

Сѣщото афио прѣди нѣколко врѣме сръщаме и
въ в. Le Temps който въ брой си отъ 12 май дава
една телеграма на свои ромжиски кореспондентъ отъ
Шипъ въ която се казва:

„Български нечѣтъ изказва мнѣнието да се раз-
рѣшатъ въпроситѣ за народността чрезъ плебисцитъ.
„Ако подпизнитѣ на Фердинандъ Кобурготскій
твърдятъ че сѣнитъ плебисцитъ въ Македония и До-
бруджа би имъ далъ болшинство, то е защото клане-
тата, на които тѣ сж се отдали, надминаватъ по ужасъ
всичко, което бихме могли да си въобразимъ“.

„Ако въ обзѣдаха Добруджа клане чрезъ по-
гоняването и унижението на ром. елементи, това по-

казва съ латъвъ прѣстѣленъ жаръ, тѣ сѣ работили, защото прѣди намѣсата на Ромѣния, ром. елементъ бѣше тамъ господствуващъ“.

Ако сѣ вѣрно, че Кр. Раковски е направилъ тая подлостъ спрямо своята родина, очевидно че ти има сѣния источникъ който подхраня кореспонденцията на в. *Le Temps*, въ който случая значението на него-вѣтъ измисленъ е това на фонографъ на ромѣнската телеграфна агенция, която отъ десетки години парѣдъ, заблуждава системно европѣйското обществено мнѣние, относително националния характеръ на Добруджа.

Независимо отъ това, мнѣнието на г. Раковски по тоя въпросъ е безъ всѣко значение и стойностъ, защото самъ той, лишѣнъ отъ ясно прѣдставления за собственото си национално съзнание, далечъ не сѣ по-близъ който може да ни каже нѣщо сериозно за националния характеръ на Добруджа, тъй като за него загуби всѣко значение отъ денѣтъ когато бащиниѣтѣ му нмоти минаха въ радетѣ на ромѣнскитѣ банки и на ромѣнскитѣ еврей-банкери.

Кава е Добруджа всѣки ще има възможността да узнае отъ това което в. Добруджа ще има да публикува.

За сега въѣето всѣки отговоръ на дрѣзкитѣ лѣвети отъ в. *Le Temps* пий подчертаваме факта, че при отелжаването си, Ромѣнитѣ отаѣкоха сѣ собѣ си като заложници повече отъ 15000 души българи — добруджански — цървенци и около 10000 войници българи. И при все това кореспондента на в. *Le Temps* го е страхъ отъ идеистиятъ подѣ прѣдлогъ че българитѣ обезлюдилъ Добруджа отъ Ромѣния чрезъ сѣни и прогонване пре всичко че слѣдъ, дѣйствиата на ромѣнскитѣ войски, какъ труповѣтъ на български дѣла и жепи осѣбиха Добруджа.

БЮЛЕТЕНЪ

за 26 юни 1917 г.

МАКЕДОНСКИ ФРОНТИ. Положението не-промѣнено. Въ аванпостови схватки, българитѣ пнаха надмоще.

ЗАПАДЕНЪ ВОЕНЕНЪ ТЕАТРЪ.

ГРУПА АРМИИ НА БАВАРСКИЯ ПРѢСТО-
ЛОНАСЛѢДНИКЪ. По прѣтеженето на фронта се сражаваха артилеритѣ, отъ врѣме на врѣме сѣ из-разходване на голѣмо количество мунѣции. Срѣщу пѣхотнѣскитѣ позиции бѣ откритъ огънь отъ разуз-навателни части, които многократно доведоха до обония боеве.

ГРУПА АРМИИ НА ГЕРМАНСКИЯ ПРѢ-
СТОЛОНАСЛѢДНИКЪ. При Вовсейлонъ на силѣтъ французски огънь бѣха изложена окопитѣ, които отъ 20-и 21 VI се памавратъ здраво въ наши рѣцѣ. Слѣдъ оживѣтъ артилерийски бой французитѣ ата-куваха окопитѣ сѣверозападно отъ Хюртебишъ, които ний не отдавна завладѣхмо. Въпрѣки голѣмитѣ за-губи които прѣтърпѣха неговѣтъ шурмови вѣли отъ нашия огънь, неприятеля проникна на нѣкои мѣста въ нашитѣ линии. Чрѣзъ тутавак послѣдвалата кон-тра атака той биде въ по-голѣмата сѣ часть из-тласканъ.

ТУРСКИ ВОЕНЕНЪ ТЕАТРЪ. По фронта на Пракъ на лѣвото крило една неприятелска рота ямаше схватки съ нашитѣ разузнавателки патрулни части и бѣ принудена да се оттегли. Въѣхмѣ пѣлча. По другитѣ фронтове нищо особено.

Ант. Борлаковъ

Народната просвѣта въ Добруджа.

Българската просвѣта е, която прѣзъ врѣме на турското владичество създаде и поддържа духовната жизнѣност на цѣла Добруджа. Навсѣждъ по села и гра-дове въ тая хубава и богата земя, многобройни български училища, църкви и читалища, създадени отъ родолюбивото българско население още въ първитѣ дни на народ-ното ни възраждане, прѣскаха животворнитѣ лъчи на българската просвѣта, укрѣпиха народното самочувст-вие, събраха любовъ къмъ общото българско отечество и избра въ неговата бѣдинна. Плеада именити по онова врѣме дѣйци — учители и свещеници — градѣха неу-морно сградата на българската култура въ Добруджа и завалѣхъ борческия духъ на населението и.

Въ 1832 г., когато още на много мѣста въ Бъл-гари учатъ славянски и грѣци въ „килии“ и „елин-ски“ училища, въ голѣмото Бабаданско село Касанѣкой, даскалъ Вичо Райковъ прѣподава на малки и голѣми българско четмо по рибния буваръ на Берна. Нѣ-колко години по-късно, Тулча кръжава взаимночител-ното си училище „Свѣтла България“ и отъ това име прави знаме и програма на българщината въ тоя край.

Въ 1866 г. Василъ Левски, въ Тулчанското село Ениѣкой, учи малкитѣ на българско четмо и писмо, а голѣмитѣ организира въ „тайна дружина“ за отпоръ срѣщу турци и татари. Буйниятъ дрѣновски калугеръ попъ Харитонъ, трагично загиналъ въ 1870 г. като вой-вода на Вѣлочерковската чета, между 1860—1870 год. се подвизава като учител и свещеникъ въ с. Пана-кѣшпа, Бабаданско, и околнитѣ села, прѣбѣлващъ отъ турскитѣ власти за бунтовнишка дѣйност. Епис-копъ Климентъ Бранитски, отпослѣ митрополитъ Тър-новски, ракоположенъ въ манастира Чиликъ, Исакчѣ-ско, години наредъ въ своята тулчанска епископия рѣ-кополага свещеници, отваря и освещава черкви, свиква учителски събори, напѣтва сѣ сѣдлодумната си рѣчь малки и голѣми въ любовъ къмъ родъ, родина и родна черква. Тодоръ Икономовъ, Сава Добролюдовъ, Никола Живковъ, Кр. Мирски, Добри Ганчевъ, Шошовъ, Тихѣсѣтъ и редица други труженѣци, добили по-късно име и из-вѣстностъ като политически и обществени дѣйци въ свободна България, посвѣтватъ най-хубавитѣ години на своя животъ, своята енергия, своитѣ знания и спо-собности на народопросвѣтното дѣло въ Добруджа.

Разководенъ отъ такива отлични дѣйци, трудолю-бивитѣ и прѣдприемчиви добруджански българи, опрѣни на своитѣ народопросвѣтни институти, ставатъ прѣвъ обществѣнъ, стопански и политически факторъ въ об-ластѣта. Прѣдъ тѣхната културна, обществѣна и сто-панска мощъ и прѣдъ внушителното имъ числено прѣ-взходство се прѣвѣлява цѣлата лѣстра смѣсѣца отъ народности, дошли като изгнаници отъ своитѣ маѣхѣи—родина, да дирятъ дрѣжъ и поминѣтъ въ тоя госто-приеменъ български вѣтъ.

Гордъ сѣ своето прѣвзходство надъ всички тия прѣбѣлци и случайни гости въ неговата земя, добру-джанскитѣ българи живѣт и се борѣ, сгрѣбватъ отъ идеалитѣ и конфликти на цѣла български народъ. Въ своята широко отзивчива душа, той отглежда само една съзна надежда, само една съкровена мечта: да види освободѣтъ и обединѣтъ свой мѣлъ катъ сѣ общото българско отечество.

Идеа 1878 г. разбива мечтата му, осуѣтява надеж-дата му. Международната несправедливостъ, наречена Бер-лински договоръ, виѣсто многоочакваната свобода, му на-трапва чужди, ненавистни властѣници. Оне въ медовитѣ мѣсеци на своето господство, тѣ посѣгатъ въ черковно-просвѣтната му свобода. Българскитѣ училища и чита-лища слѣдъ упоритѣ отпоръ биватъ закрити, българскитѣ учители и свещеници — прокудени, българската рѣчь — за-

прѣтена, българската книга — обявена за прѣстѣленъ. Огасиха отаѣдучавскитѣ прѣбѣлци, источникъ на българската просвѣта въ Добруджа, но не успѣ да затриятъ и помрачатъ гордото национално съзнание на многобройното българско население, което сѣ по-вичното си трудолюбие, сѣ неуморния си произво-теленъ трудъ и сѣ бѣпрѣдѣлѣната си прѣдприемчивостъ отъ вѣкове обдагороява тая земя и създава най-ч-нитѣ нейни богатства. Забравено отъ официална Бл-гария срѣщу цѣлата на едно стѣнитѣно приятелс-сѣ отаѣдучавския съездъ, оставено безъ учители свещеници, поставено подъ непомосимѣи духовенъ, по-литически и стопански гнетъ на една своеволна, граблѣ и прѣстѣнна властъ, — то сѣ удивителна упоритостъ, цѣ тридесѣтъ и осемъ години, лази непокѣпѣти своя езикъ своитѣ права, обичаи и пѣсѣни, сѣгрѣвмо отъ неизмѣ-ната надежда, че очакваната отъ петъ вѣка свобода в изгрѣе най-послѣ и въ неговия измѣненъ край.

Когато тая надежда се осѣществи, чрѣзъ обилно пр-лѣтата сѣмна българска и съзнава прѣвъ, неговото нѣр-обществѣно дѣло бѣ, да възстанови своитѣ любимѣи черки по-просвѣтителни институти въ оми имѣ вѣдъ, въ който заварѣ влашката окупация. — „Дайте ни български учители, свещеници, български учители и книги бѣ мохбата, която най-напрѣдъ отпрѣи къмъ освоб-дителнитѣ родни войски. Чуха мохбата му. Прати му учители — поянѣци, доставиха му книги. Какъ радостъ, катъ въ вторгъ! Подкрѣпенъ отъ бра-скитѣ военни власти, добруджанецѣтъ се заложѣ за вѣдно устрѣие да създава черковно-училищни и стѣитѣлства тѣй, катъ вършѣше това пѣкога, и поправѣ училищнитѣ си сгради, разнебѣитѣ и от-бени отъ остѣлващитѣ вражи войски, да набавѣ рѣ-грабенитѣ училищни покѣщѣнии, да събра добровол-пожертвувани за издрѣжка на училища и читалища.

Отварѣнето на българскитѣ училища въ Добруд-жѣ едно истинско народно тържество. Български учи-тель — войникъ, оставилъ пушката, за да тѣга-първитѣ бразди на народната просвѣта въ тоя нап-кѣтъ, бѣ посрѣщанъ сѣ такава чистосърдѣчна общѣ-сѣ такава безгранично довѣрие и сѣ такава дълбок-почитъ, сѣ каквито, може би, само въ доосвободителна-епоха той е билъ посрѣщанъ въ българското село. И трѣбѣ да признаѣмъ: той заслужи тая почитъ, оп-равда туй довѣрие. Подъ негово рѣководство дѣсѣтъ въ повече отъ 50 училища, открити прѣзъ послѣднитѣ 2—3 мѣсеци отъ Дунавскитѣ услуги дѣри до Силистра, 6000 български дѣца учатъ родното четмо и писмо, пѣтъ български пѣсни и слушатъ историята на своя народъ. Стоица още български села молятъ, искатъ, настояватъ да имъ се пратѣтъ учители и да имъ се откритѣ училища, дори и прѣвъ ваканционнитѣ мѣ-сеци. Четете слѣдѣщата телеграма:

„19 юний 1917 г. с. Канлий. Мѣстпата властъ не раз-рѣшава открѣването на училището подѣ прѣдлогъ, че е работѣтъ сезонъ. Ние, които искаме да ни сѣ учатъ дѣцата на матерѣния ни езикъ, заплягамъ, че българ-рѣцѣ имаме достатѣчно и трудѣтъ на дѣцата ни е неупуѣтъ. Имайки прѣдъ видъ това, най-учтиво, ни мо-лимъ, г-пъ . . . да нарѣдѣтъ да ни се откѣро учи-лището. Записѣха се до сега 137 дѣца. Имѣа още много за записѣване. Събрахѣмъ сѣ подѣнѣса за уч. фондъ 1850 лв.

Да се учатъ дѣцата имъ на българско четмо и писмо и прѣзъ сезона на най-усилената полска работа — какъво по-хубаво, по-мѣло и по-цѣнно доказателство за родолюбieto и безкористнето на българскитѣ сѣлѣни въ Добруджа! Българската книга за тѣхъ е свѣтлина, българското четмо и писмо — своето откѣровѣние. Като ка-замъ това, азъ не казвамъ една метафора или хипербола. Въ добруджанската сѣлска ваѣца българското букварѣ се мадри на почетно мѣсто на икономѣтѣ до икономѣта и канѣлиѣтѣ, зашто и то е една свѣтлина, зашто въ него добруджанецѣтъ вижда символа на токуѣно изгрѣ-лата свобода, сѣ която не чека никога вече да се раздѣли.

Феникъс.

ДОБРУДЖА

(въ нейното историческо минало).

1.

Добруджа, люлна на 1-то Българско Царство — Отъ Аспаруха до Берлинския договоръ тя си остава Българ-ска земя — Тезиса за ромѣнско владѣние надъ Добруджа е невѣренъ — Мѣстността „Онглозъ“ това е сѣверо-за-падния жгълъ на Добруджа. — Българска топонимия въ До-бруджа прѣди Аспаруха. — Античния мостъ при Исакча, (Облѣчица), кѣдѣто Аспарухъ вѣроятно е миналъ Дунава. — Минаването Дунава отъ Аспаруха, като разширение на отаѣтъ дѣнавската Българска държава, основана вече отъ Кубрата.

1-а Добруджа е земята въ прѣдѣлитѣ на която Аспарухъ е основалъ въ края на VII в. първото отсамъ Дунавско Българско царство.

Отъ тогава и до изпадането на България подъ Турско владичество, Добруджа си остава Българска областъ, политическата сѣдба на която е, тая на Българския народъ и на Българската държава.

Върху тоя пунктъ отъ историята на Добруджа въ Ромѣнската историческа литература се подига извѣ-стенъ споръ. Ромѣнскитѣ историци Хамджу поддържа-ше, че Добруджа прѣди падането и подъ турското вла-дичество, 30 години врѣме се е намирала въ владѣние-то на влашки воеводи, че още отъ 1372 година Вла-хиславъ Васараба я билъ завзелъ сѣ оръжие въ рѣка отъ Шинѣмана и че Турцитѣ въ послѣдствѣе били я зазе-ли не отъ Българитѣ, а отъ Ромѣнитѣ. (Extension ter-ritoriale de Valachie jusqu'en 1400)

Тоя исторически тезисъ изглежда съчинѣтъ, и

памира основание само въ фалшивитѣ ритми на пѣкои влашки воеводи и въ богатото исторично въ-ображенѣние на ромѣнския официаленъ патри-отизмъ. Така се обяснява факта, че въ послѣдствѣе ромѣнския историци Йорга, не по малко шумѣтъ ромѣнски патриотъ, понамали тия исторически измислици въ крага на възможното владѣние на Добруджа при войводата Мирча. Като отбѣлѣзва тоя споръ и като възприема тезиса на Йорга, трети ромѣнски историци и географъ — Капитанъ Йонеско заклѣчвава: „въпрѣки всѣвѣката опая лична антипатия, която единъ историкъ би могѣлъ да има противъ Българитѣ, документитѣ и изворитѣ на врѣмето, ни доказватъ, че Мутѣния (Вла-шко) при Владислава и Раду-Негру Васараба не е вла-дѣла Добруджа, а само слѣдъ 1386 година при вла-стѣването на Мирча“ (вж. Dobragba in pragul reacu-iti XX. Ia стр. 549).

Въ сѣщностъ, обаче, и тая скромностъ на ромѣн-ския патриотизмъ е далѣкъ отъ историческата истина, зашто отъ безпорни исторически документи се уста-новява, че слѣдъ 1386 година, Добруджа минава подъ властѣта на Добротичевия синъ Иванъ, който посѣдѣ-ваща си на прѣстола и който задружно сѣ Шинѣмана е водилъ войната срѣщу турцитѣ прѣзъ 1389 — 1390 г. когато България бива окончателно покорена и когато Силистра и цѣла Добруджа минава въ турско владѣние. Какъто ще видѣмъ по-доку, хрисовулитѣ и тиглитѣ на Мирча, като владѣтели на Добруджа, отъ които се за-клѣчвава за цѣното мѣмо ромѣнско владѣние, единъ сѣ фалшиви, а други се обясняватъ сѣ участието на Мир-ча като съюзникъ на Балѣзда при заземането на Си-листра прѣзъ 1389 — 1390 год.

За едно послѣдующе, слѣдъ тая дата, владѣние-та въ Добруджа, отъ страна на Мирча не може и дума да става, зашто спорѣдъ ромѣнски историчѣи въ 1391 год., ний виждаме Мирча заточѣтъ въ Брусѣ, като Ва-

изидѣтъ пѣлѣникъ, а Влашката земя записана въ реги-стритѣ на Портата, като подвласна на Турция земя.

Като турски васалъ, Мирчо бива освободѣтъ въ 1392 год. и въ 1393 год. той навлиза въ Турция прѣзъ Свищовъ, но веднага слѣдъ това бива битъ и прогонѣтъ задъ Дунава отъ Балѣзда.

Настава Никополската бойна прѣзъ 1394 год. По ради недоразумѣния обаче, възникнали мѣжду съюзни-цитѣ на Сигизмунда, мѣжду които се числятъ и Мирч-той напуца бойното поле прѣди битѣтата при Никопол да е почпаа и капитулира на пово прѣдъ Балѣзда.

Все за прѣзъ 1394 год., баварѣца Шилтбергеръ участникъ въ Никополския бой и пѣлѣникъ у Балѣз-пѣрица Добруджа — „трета България“ а ромѣнския иб-рикъ Йорга въ свои трудъ „Sinda istorie etc“, стрѣо цитира Шилтбергера за да докаже съществуващѣта „Приморска България до Килийското Дунавско устѣ“.

Най сѣтъбъ византийския историкъ Халкоконгѣла като говори за Мирча и неговата споха за прѣзъ оди-нитѣ 1396 — 1398 казва: „Влашката земя се прѣтира отъ Трансѣлѣвания до черното море и има за, гѣица отъ дѣсно, Дунава, до черноморското крайбрѣжѣи отъ лѣво — Богданѣи“ (т. е. Молдова).

Самъ Хамджу, като коментира неправолично тѣл-куване дадено на тоя цитатъ отъ Епѣтоля кава: „По кой е този който не вижда че византийски писатѣль говори изключително за сѣвѣрната страна отъ Истера“. И ако въпроса засѣгаше и България, Халкокон-гѣла би казалъ: Иманѣ за граница отъ дѣсно Балѣканитѣ а отъ лѣво Дунава“ (Хамджу Istoria critica a Rom. milior стр. 4). Така кѣто, независимо отъ факта, че едно та-кова владѣние, какъто дѣлѣно се приписва на влаш-кии воевода Мирчо, само по себе не би могло да съз-даде каквито и да било исторически права за Ромѣния надъ Добруджа, самия фактъ на тоя владѣние се явя-

Хроника

За отвлечените добруджанци. Българския Червен кръст е получил от международния комитет на Червения Кръст следната телеграма: „Интернационалните цивили лица от Добруджа са концентрирани в Хуш и Васлуй, в Молдава. Според съобщението на романския Червен Кръст тѣ са добри гледани. Писма, съдържащи повини от личен характер, могат да им се изпращат чрез романския Червен Кръст в гр. Берн, rue de Cygnes № 5. Парц. могат да се изпращат на отвлечените, чрез българското дружество „Червен Кръст“, като желаещите вземат от В. Н. Банка в София чек за заповѣдта на международния комитет на Червения Кръст в Женева и сѣ една българска прѣдателка чека на Българския червен кръст, сѣ точно указание името и прѣзимето на лицето, за което е прѣдпазана сумата, както и своя адрес.“

Черкитѣ и свѣщенниците в Добруджа. — Зачертавана от романската власт българска черковна епархия в Добруджа е възбуждена. В черковно отношение Добруджа съставлява отдѣлен епископат от областта на Доростоло — Червенската епархия. До сега, тя се обслужаваше само от военните свѣщенници прикомандирвани къмъ частитѣ, които сѣ крайно недостатъчни за духовните нужди на населението. Направени сѣ обаче постѣпки и разпорѣждания за нужния мѣстен свѣщеннически персонал, пристигащото на който се очаква тѣ дни. Очакват се 60 души свѣщенници и единъ първосвещеникъ, който ще поеме черковната администрация на областта, до назначаването на титуларенъ епископъ за Добруджа. Всекой отъ тѣхъ свѣщенници наедно сѣ военните такива, брой на които достига до 40 души ще има да обслужва по 3 до 5 села. — Пълното възстановление на българската черковна епархия и служба в Добруджа се очаква отъ населението сѣ голямо, нетърпение дори сѣ явно ропташе противъ бавенитѣ вѣ това възстановление.

Дъждове. Прѣз изтеклата седмица вѣ пѣла Добруджа паднаха изобилни и напонтелни дъждове. Дъждътъ бѣше твърдѣ навремененъ и ползненъ за посѣвитѣ.

За редътъ вѣ града. По наредбата на коменданта на града, ходенето изъ улицитѣ, слѣдъ 9 часа вечеръ е забранено. Войницитѣ отъ квартирующитѣ вѣ града части, трѣбва да иматъ, прѣзъ врѣме на движението сѣ изъ улицитѣ, специално за това разрѣшение отъ своето началство.

Научната добруджанска мисия. Членовѣтѣ на тѣя мисия сѣдъ къмъ края на своитѣ изучвания. Повечето отъ тѣхъ, превършиха своитѣ обиколки и почнаха да се възвръщатъ обратно вѣ София за разработване на събранитѣ материали. Етнографъ Д-ръ Рамански констатира редица фалшивации вѣ романската етнографска статистика. Фолклориста Д-ръ Арнаудовъ събра по ече отъ 400 старобългарски български пѣсни, отъ които 100 нови за познати до сега български фолклоръ. Арнолога Карлъ Шворниъ раскры Аспарухови укрепенъ лагеръ около с. Николице — най голѣмия познатъ до сега български воененъ лагеръ, който обхваща около 40 четвъртини километри и въшния роль на отъ романитѣ бѣха кръстили „Транновъ валь“. Историка Ст. Чилипировъ се добра до богатъ исторически материал, относително крупната и изрѣствующа роль, която Добруджа е играла вѣ епохата на нашето възрождение, вѣ нашата въжжнина, черковитѣ ни борби и основанието на българската екзархия. Економиста Мишайковъ и финансиста Д-ръ Ив. Пенан

невѣренъ и прѣднамѣрено съчиненъ вѣ ущърбъ на историческата истина.

Отстраненъ той фалшъ отъ историята на Добруджа се явява като чисто българска земя и област, вѣзъ пѣлѣ дългобългарскитѣ периоди отъ епохата на Аспаруха и до Берлинския договоръ защото прѣзъ врѣмето и на турското владичество, тя се знаеше и считаше винаги за българска земя, за неразрѣдна частъ вѣ България.

2-о Гръцкитѣ автори, специално Теофанъ, които писватъ минаването и затвърдяването на Аспаруха вѣ Добруджа, казватъ, че това е станало вѣ мѣстността „Огласъ“, „Огласъ“, „Онгласъ“, тѣй както сами българитѣ наричали тѣя мѣстностъ. Шафарикъ обяснява, какво изрѣчавъ това е ясно за всѣхъ, който познава българския и гръцки езици, че това название не е освенъ гръцки изразъ на българско название „Янгълъ или Ягълъ“.

Фактътъ че гръцкитѣ историци наричатъ тѣя мѣстностъ не сѣ гръцко, а сѣ българско име, още отъ ранни времена на Аспаруховото идване, показва, че руго име до тогава ти не е имала и че топонимията на Добруджа е била българска, или най-малко славянска, не прѣди идването на Аспаруха вѣ нея.

Това обстоятелство е напълно обяснимо сѣ теорията за Ските и Славяни произходъ на българитѣ, които едновременно сѣ това, обяснява не само славянската топонимия на скитски и тракийски земи, но и редица неразрѣдени и неосвѣтлени още, исторически проми отъ прѣдисторията на Българската държава.

Възниква тѣя теория, Добруджа се явява земя нашитѣ прадѣди отъ паметна, защото вѣ епохата на Херодота, тя е била земята на Гети и Ските; вѣ врѣмето на Овидий — Гети и Сармати, което е сѣ сѣщо по послѣ до и слѣдъ Аспаруха, вѣ врѣме нападѣния на Римъ и разслабването на Византия, при възстановленето на сѣно-тракийското господство, българитѣ

копъ сѣ събрали и разработватъ всички свои материали отъ които ставатъ явни неразрѣдени економически връзки на Добруджа сѣ България и истинността на оный економически връзки, които Романинъ вѣ ущърбъ на естествена економическа роль на търговскитѣ градове Браила и Галацъ е създава сѣ Добруджа, единствено сѣ цѣль на политическо потисничество.

Банитѣ вѣ езерото Бабадагъ. Банитѣ сезонъ за вѣ езерото край градътъ е откритъ отъ една седмица. Хубаво ще е, обществениятъ съветъ да построи поне нѣколко подслона отъ дѣски за улеснение на къпанитѣ се, макаръ и сѣщъ известна такса.

Кинематографъ. Вѣ близко врѣме вѣ градътъ ни ще бѣде инсталиранъ кинематографъ, който ще дава кинематографически картини. Кинематографъ ще работи исклучително за вѣ полза на благотворителнитѣ дружества.

Театръ. Група граждани и граждани, любители на театралното изкуство, приготвяватъ да дадатъ вѣ близко врѣме драмата „Бориславъ“ отъ г. Ив. Вазовъ. Прѣдставлението ще бѣде дадено сѣ благотворителна цѣль.

Руската рубла. Цѣната на руската рубла нанаситѣ дѣтъ е започнала да спада твърдѣ чувствително. Вѣ Парижъ курсътъ на рублата е спадналъ на 135 франка, което се равнява на едно спадане сѣ 66 на сто. Вѣ Финландия руската валута сѣщо така е силно спаднала.

Реколтата. Вѣ цѣлата страна, реколтата обѣщава да бѣде една отъ най добритѣ. Вѣ пѣкол части на Македония, напр. вѣ Скопско, жетвата е вече къмъ своя край. До края на този мѣсець тамъ се очаква новъ браншо. Дирекцията за стопански грижи е назначила специални комисии, които ще има да се грижатъ за прибирането на хранитѣ вѣ цѣлото царство.

Съобщение по Рейнъ — Майнъ — Дунава. Вѣ присъствието на множество официални власти, специални делегати на Бавария и видни економисти и търговци, прѣди нѣколко дни вѣ гр. Линцъ, Австрия, се е състояла конференция по въпроса за уреждането плаването по Дунава и по усиленото движение на паракоди. Вѣ конференцията било рѣшено да се основе съюзъ за прокарването на голѣмъ воденъ пътъ Рейнъ — Майнъ — Дунавъ, подъ прѣдседателството на търговската камара вѣ Линцъ.

Дѣтско забавление. Вѣ недѣля, на 24 того послѣ обѣдъ, вѣ двора на училището св. „Кирилъ и Методи“, ученицитѣ отъ основното училище вѣ града ни, дадоха литературно-музикално забавление. Забавлението, на което се бѣ стевѣлъ почти цѣлия градъ, излѣзна твърдѣ сполучливо — всички нумера бѣдоха изпълнени отлично. И заслужено прѣпествующитѣ възнаграждаваха сѣ бурни рекоментации и бравовѣйна декларация и всѣка пѣсень. Положителитѣ грижи на учителското тѣло за подготовката на дѣцата, заслужаватъ най-големата похвала.

Мината „Алтън-Тепе“. Експлоатацията на мината „Алтън-Тепе“, находяща се вѣ Балкана, на юго-западъ отъ гр. Бабадагъ, за мѣдна руда, е засилена. При сегашната експлоатация, производството на рудата е утроено. Експлоатацията се извършва отъ германското етапно управление.

се явяватъ вѣ гръцкитѣ лѣтописи, като едноплѣменни сѣ хуни, авари, славяни и други скито-тракийски народи, които заедно, или по отдѣлно водитъ непрѣстанни борби за възстановяване на своето господство надъземитѣ, които Римъ бѣ имъ завладѣлъ и Византия бѣ наследила.

Стария Добруджански „Янгълъ“ и днесъ носи слѣдитѣ на Аспаруховото дѣло и историята на неговото закрѣпване вѣ Добруджа. Сѣверната частъ на Добруджа, безъ Дунавската делта, има формата на триагълникъ, сѣверо-западния и източния върхове на който носятъ названието „Буджакъ“. Буджакъ нарича мѣстното население и мѣстността, който се обхваща вѣ сѣвѣро-западния и източния ъглове на този триагълникъ, върховетѣ на който съвпадатъ на сѣверо-западъ сѣ височината 86 парчета „Буджакъ“, на югъ сѣ селото „Печенига“ и на изтокъ сѣ селото Бѣй-Буджакъ. Очевидно, че названието, „Буджакъ“ е наследено отъ турското владичество, че то е равносильно по смисълъ и понятие сѣ думата „Ягълъ“ и че това название не е нищо произволно, нито случайно, а опрѣдѣлителния изразъ на географическото положение на мѣстността, която Аспарухъ е завзелъ и вѣ която той се укрѣпява слѣдъ минаването на Дунава. Фактътъ, че при прѣмиславането на Дунава отъ Аспаруха, самитѣ гръцки лѣтописи я опрѣдѣлятъ сѣ Българското и название, показва, че вѣ тѣя земи, въпрѣки Римското владичество, мѣстното население и язикъ сѣ запазили прѣзъ врѣме на Римското и Византийско робство, своето пѣлно господство.

Отъ състоящата на историческитѣ данни, които Теофанъ ни дава, сѣ самата мѣстностъ и сѣ запазенитѣ стари Български околи прѣди Николитскитѣ висоти сѣ юго-източенъ фронтъ, сѣ положителностъ може да се каже че ягѣла, вѣ който Аспарухъ първоначално се е билъ установилъ е сѣвѣро-западния ъгълъ на Добруджа.

Самата мѣстностъ силно хълмиста и планинска, съставлява опал естествена крѣпостъ отъ „Планински

Народо-спомогателенъ фондъ „Добруджа“.

На 1 май 1917 г. вѣ градъ Тулча управителнитѣ тѣла на Тулчанскитѣ културни учрѣждения (Общественния Тулчански комитетъ, Тулчанското читалище „Съгласие“, Тулчанското Черновно Училищно настоятелство, женското благотворително дружество „Надежда“ сѣ основали народно-спомогателенъ фондъ „Добруджа“ сѣ прѣдпазнение за разни народополезни цѣли и инициативи.

За управители и разпорѣдители на фонда сѣ отредени прѣдседатели на Добруджанската организация вѣ София Д-ръ Т. П. Теодоровъ, бившия прѣдседател на д-вото Добруджа г. Милавъ Г. Марковъ и члена на същата организация г. Драгомиръ Пачевъ.

Главенъ касиеръ на фонда е избранъ г. Р. Радевъ, касиеръ на същата организация.

Сумитѣ се внасятъ при касиеритѣ на мѣстнитѣ Добруджански общо-народни комитети и тѣхнитѣ прѣдставители или направо у главния касиеръ г. Р. Радевъ — София, Банка „България“.

Постѣпващи суми при основаването на фонда и по послѣ:

гр. Тулча.

Драгомиръ Пачевъ	лв. 1000 —
Никола Стоевъ	1000 —
Никола Шопоевъ	500 —
Иванъ Синджирлиевъ	500 —
Георги Надърлиски	500 —
Коста М. Стояновъ	500 —
Женското Влаготв. д-во „Надежда“	2500 —
Черковното Настоятелство	1500 —
Тома Х. Стояновъ	500 —
г-жа Хр. Ст. Малчева	500 —
Милавъ Г. Марковъ	300 —
Димо Петрушевъ	200 —
Бѣло Х. Бѣлевъ	300 —
Станко Киповъ	200 —
Ангелъ Д. Савовъ	300 —
Евдокимъ Димитровъ	200 —
Ив. Панковъ	200 —
Мих. Михайловъ	100 —
Нанайотъ Ивановъ	100 —
Бор. Шопоевъ	100 —
Георги Николовъ	200 —
Ив. Табаковъ	100 —
Георги Петровъ	50 —
Райчо Желевъ	50 —
Българското Читалище „Съгласие“	500 —
Юрданъ Добревъ	500 —
Атанасъ Жеконъ	100 —
Василъ Асеновъ	200 —
Иванъ Хр. Синджирлиевъ	50 —
Вичо Ив. Русовъ	100 —
Димитър Влаховъ	200 —
Иванъ Д. Асеновъ	100 —
Ротмистръ А. Дончевъ	100 —
Хаджи Тодоръ Каленикъ Войничковъ и синъ му Никола Х. Тодоръ Войничковъ	1000 —
Иванъ Русевъ	500 —
Тодора Ив. Иванова	1000 —
С. Р. Юрданова	500 —
Т. Х. Иванова	500 —
Донка М. Вѣлкова	300 —
Гина П. Чолакова	500 —
Тодорка Ст. Коева	200 —
Елена Константиновъ Вѣлкова	500 —
Василъ Дончева	400 —
Минчо Маркова	1000 —

Всичко лв. 19,850 —

Подписката продължава.

висоти“, за които Теофанъ ни говори. Друга подобна мѣстностъ вѣ Добруджа нѣма, а дългитѣ около 15 километровъ окопъ, който опасва отъ 3 страни проходитѣ за вътрѣшността на сѣверо-западния ъгълъ ни показва, че това е Онгласа на Теофана, заветъ отъ Аспаруха.

Града Исакача се обема вѣ района на тѣя сѣната мѣстностъ, а при Исакача Дунава е най годенъ за прѣмиславане. Прѣзъ тѣмъ сѣ минали и Аспаруховитѣ войски и сѣ сѣ утвърдили вѣ окупирания отъ Аспаруха ъгълъ, който е послужилъ и за база на по-пататѣшитѣ му дѣйстви. Нашия старъ общественитѣ дѣятелъ и писателъ Д-ръ И. Селимински разправя, че вѣ негово врѣме, прѣзъ 1840 година, при Исакача сѣ били открити останитѣ на единъ стариненъ дървенъ мостъ, който той счита да е билъ този на Дария, строенъ около 600 години прѣди Христа. Вторитѣното обаче е, че този мостъ ще да е мостъ отъ Аспаруховото врѣме, а не отъ прѣмето на Дария, защото е немислимо единъ дървенъ мостъ да запази слѣди отъ своята конструкция цѣли 2400 години и защото е знайно, че мостътъ на Дария е билъ сроенъ отъ неговитѣ моряци Ионийци на погони, когато Селимински разправя, че отъ мостовитѣ останци вѣ негово врѣме сѣ били извадени множество дървени греди. Такава една постройка прѣдполага не само една врѣменна пужда, а цѣлата на постоянни връзки и сношения сѣ отгласъ Дунавския брѣгъ, кѣдѣто Българското Царство е било вече устроено при Кубрата.

Отъ изследванията на нашия многозаслужилъ археологъ Г-нъ Карлъ Шкорниъ не остава никакво съмнение, че Николитскитѣ окопи, които Романинъ наричатъ „Транновъ валь“, сѣ Български: първо защото тѣ иматъ отпечатъка на поставанитѣ българско окопно дѣло сѣ сѣщата она характерна направа, сѣ която се отличаватъ окопитѣ при Асбоба — Плисково и второ, защото тѣ иматъ юженъ фронтъ т. е. насочени сѣ противъ евентуалното нападение отъ страна на Византийски войски.

Мартирологъ

на Българитѣ — Добруджански граждани, които Ромжнитѣ сж отвлѣкли като заложници и държатъ затворени въ салхани, затвори и открити плѣннически лагери при специаленъ мъчителски режимъ *).

Градъ Тулча.

1. Желѣзко Чалковъ 80 г. търговецъ
2. Янко Пачевъ 70 г. "
3. Атанасъ Демировъ 68 г. "
4. Никола Продановъ 48 г. "
5. Ница Проданова 36 г. "
6. Христо Продановъ 30 г. "
7. Аргара Хр. Проданова 21 г. "
8. Василь Продановъ 44 г. "
9. Драгия Вълковъ 80 г. търговецъ
10. Константинъ Д. Вълковъ 44 г. търгов.
11. Михаилъ Д. Вълковъ 36 г. "
12. Иванъ Ивановъ 48 г. "
13. Григоръ Радевъ баща 80 г. "
14. Райчо Гр. Радевъ синъ 45 г. "
15. Владимиръ Гр. Радевъ синъ 38 г. "
16. Иванъ Гр. Радевъ синъ 34 г. "
17. Янка Р. Гр. Радева, снаха 26 г. "
18. Георги Радевъ, зетъ 52 г. "
19. Стойчо Малчевъ 55 г. търговецъ
20. Димитръ Савовъ 75 г. "
21. Елена Савова 60 г. "
22. Зорна Ангелъ Савова 24 г. "
23. Иванъ Савовъ 38 г. търговецъ
24. Илия Грековъ 50 г. "
25. Василь Д. Господиновъ 39 г. адвокатъ
26. Димитръ Малоски 50 г. търговецъ
27. Христо Калчевъ 42 г. "
28. Никола Дръпковски 75 г. "
29. Киро Г. Хитовъ 64 г. "
30. Петръ Хаджи Ивановъ 57 г. "
31. Райчо Г. Градинаровъ 45 г. "
32. Марияна Р. Градинарова 30 г. "
33. Константинъ Хр. Плевъ 45 г. търговецъ
34. Гену Димитровъ 55 г. "
35. Стойчо Гагаузовъ 55 г. "
36. Ройчо Радевъ 48 г. "
37. Бафамъ Матеевъ 42 г. художникъ
38. Радна Р. Матеева 30 г. "
39. Иванъ Равноустовъ 48 г. търговецъ
40. Екатерина Ив. Равноустова 40 г. "
41. Неда Лазарова
42. Лозана Лазарова
43. Енчо Годоровъ 50 г. "
44. Славъ Д. Сабановъ 48 г. търговецъ
45. Стоянъ Юр. Звановъ 22 г. "
46. Георги Евдокимъ Милковъ 49 г. "
47. Никола Яневъ 25 г. търговецъ
48. Славъ Н. Янева 18 г. "
49. Никола Пъзаровъ 60 г. "
50. Теодоръ Пъзаровъ 35 г. "
51. Горанъ Пъзаровъ 32 г. "
52. Константинъ Пъзаровъ 30 г. "
53. Янка Т. Пъзарова 24 г. "
54. Лазаръ Георгиевъ
55. Фока Георгиевъ 60 г. "
56. Иванъ Витановъ 50 г. търговецъ
57. Петръ Хаджи Николовъ 42 г. "
58. Иванъ Хаджи Великовъ 45 г. "
59. Атанасъ Добревъ 50 г. "
60. Иванъ Коджабашевъ 48 г. "
61. Георги Д. Кирчевъ 48 г. "
62. Деню Ив. Драгановъ
63. Сава Димитровъ 75 г. търговецъ
64. Никола Р. Крънджала 42 г. търгов.
65. Василь Повецъ 43 г. "
66. Марко Златаровъ 50 г. търговецъ
67. Георги Шарпазовъ 40 г. "
68. Илия Маслишковъ 48 г. "
69. Желю Николовъ 45 г. "
70. Кръстю Н. Деневъ 52 г. търговецъ
71. Георги Ив. Коджабашевъ 40 г. "
72. Иванъ Вълковъ 45 г. "
73. Стефанъ Павловъ 75 г. "
74. Николай Г. Петровъ 45 г. "
75. Николай Н. Г. Петровъ 18 г. "
76. Рафаилъ Н. Г. Петровъ 16 г. "
77. Койо Цончевъ 80 г. "
78. Никола Цончевъ 24 г. "
79. Тодоръ Д. Оджакъвъ 40 г. "
80. Пѣю Д. Оджакъвъ 34 г. "
81. Петъръ Матеевъ 70 г. търговецъ
82. Никола И. Матеевъ 24 г. "
83. Иосифъ Матеевъ 40 г. "
84. Гина Игнатъ 60 г. "
85. Димитръ Цончевъ 30 г. "
86. Николай Кръстевъ 50 г. "
87. Крумъ Н. Кръстевъ 23 г. "
88. Борисъ Н. Кръстевъ 18 г. "
89. Николай Ив. Кирковъ
90. Юрданъ Димитровъ
91. Иванъ Юр. Димитровъ
92. Иванъ И. Добревъ
93. Иванъ Константиновъ 45 г. "
94. Станко Георгиевъ 58 г. "
95. Атанасъ Драгичевъ 45 г. "
96. Димитръ Григоровъ 45 г. "
97. Георги Добри Краля 25 г. "
98. Тодоръ Желевъ

99. Стоянъ Ив. Коевъ 45 г. "
100. Драганъ Христовъ
101. Коста Купаровъ
102. Вълко Вълковъ
103. Димитръ Павайотовъ 52 г. "
104. Георги Кираковъ 45 г. "
105. Кириль Кираковъ 28 г. "
106. Георги Димитровъ
107. Русе Теодоровъ
108. Георги Дяковъ Шоповъ 70 г. "
109. Иванъ Янковъ 53 г. "
110. Яни Христовъ
111. Трифонъ Димовъ 90 г. "
112. Динко Т. Димовъ 45 г. "
113. Илия Кираковъ
114. Атанасъ Добри Краля 60 г. "
115. Петъръ Димитровъ
116. Димитръ Доневъ 48 г. "
117. Стойко Недевъ 45 г. "
118. Стефанъ Георгиевъ
119. Теодоръ Пачевъ 75 г. "
120. Марко Димитровъ
121. Недѣлко Стоянъ Пачевъ
122. Михаилъ Н. С. Начевъ
123. Деню Ив. Драгановъ
124. Илия Петъръ Шоповъ 36 г. "
125. Бойко Панчевъ 48 г. "
126. Петъръ Илия Шоповъ 30 г. "
127. Динко Коевъ Узунъ 62 г. "
128. Иванчо Людкаповъ И. Кондевъ
129. Сабъ Димитровъ 50 г. "
130. Димитръ Пенчо Кожухаровъ 45 г. "
131. Станчо Стефановъ
132. Георги С. Стефановъ
133. Велико Михайловъ 70 г. "
134. Юрданъ Екимовъ 45 г. "
135. Михаилъ Минчевъ 35 г. "
136. Василь Ив. Радевъ
137. Недѣлко Ив. Радевъ
138. Димитръ Драгановъ 48 г. "
139. Атанасъ Георгиевъ
140. Иванъ Стоевъ 55 г. "
141. Славъ Оджакъвъ 60 г. "
142. Петко Оджакъвъ 75 г. "
143. Иванъ Науковъ
144. Никола Ангеловъ
145. Александъръ Христовъ 45 г. "
146. Трифонъ Петровъ
147. Дуни Недѣлковъ Маловъ 50 г. "
148. Иванъ Стоевъ
149. Танаъ Ив. Дучовъ 60 г. "
150. Стефанъ Хр. Шарпазовъ
151. Танаъ Петровъ
152. Илия Свѣцаровъ 42 г. "
153. Христо Понъ Тодоровъ 65 г. "
154. Петъръ Свѣцаровъ 45 г. "
155. Димо Недевъ 35 г. "
156. Иванъ Недевъ 30 г. "
157. Василь Дойчевъ 48 г. "
158. Стефанъ Станевъ
159. Георги Яневъ 52 г. "
160. Костадинъ Върбановъ 48 г. "
161. Георги Р. Крънжаловъ 42 г. "
162. Георги Женьовъ 50 г. "
163. Колчо Димитровъ 60 г. "
164. Никола Ангеловъ
165. Никола Желевъ
166. Илия Димитровъ
167. Тодоръ Илия Димитровъ
168. Николай Петракевъ
169. Сотиръ Христовъ
170. Юрданъ Димитровъ
171. Манолъ Димитровъ 50 г. "
172. Пѣю Димитровъ 52 г. "
173. Иванъ Добревъ
174. Иванъ Сабевъ 46 г. "
175. Велико Хр. Поповъ 46 г. "
176. Георги Сабевъ 30 г. "
177. Конск. Димитровъ
178. Коста Минчевъ 40 г. "
179. Георги Вълковъ Ковачевъ 80 г. "
180. Христо Петровъ 65 г. "
181. Иванъ Лунговъ 50 г. "
182. Хараламби Д. Калчевъ 50 г. "
183. Димитръ Нетковъ 35 г. "
184. Илия П. Лунговъ 40 г. "
185. Коста Ст. Костовъ 28 г. "
186. Дидитръ Ст. Костовъ 22 г. "
187. Атанасъ Господиновъ 22 г. "
188. Георги Вълковъ
189. Иванъ Стояновъ
190. Цонъ В. Голушки зетъ отъ Кюс. 45 г. "
191. Иванъ Георгиевъ
192. Юрданъ Николовъ
193. Мих. Макаровъ 25 г. "
194. Христанъ Т. Кирчевъ
195. Иванъ Константиновъ 40 г. "
196. Борисъ Райновъ 35 г. "
197. Вълко С. Пенковъ 42 г. "
198. Райчо Петровъ

199. Димитръ Минчевъ 30 г. "
200. Иманъ Василевъ Радевъ
201. Николай Ст. Коевъ
202. Атанасъ Милковъ
203. Коста Минчевъ
204. Нейко Ивановъ 54 г. "
205. Иванъ Пейко Ивановъ 28 г. "
206. Иванъ Недевъ 45 г. "
207. Гаврилъ Паламаровъ
208. Тодоръ К. Ковановъ 50 г. "
209. Тоню Жейновъ 50 г. "
210. Георги Т. Жейновъ 20 г. "
211. Нетко Коевъ 42 г. "
212. Юрданъ Димитровъ
213. Илия Кираковъ 45 г. "
214. Иванъ Недевъ Русевъ
215. Стойко Недевъ Русевъ
216. Крумъ Дончевъ 40 г. "
217. Енчо Юрдановъ 42 г. "
218. Добри Тралдафиловъ 75 г. "
219. Захари Наумовъ 55 г. "
220. Иванъ Андрѣевъ
221. Стоянъ Ноевъ 45 г. "
222. Петръ Цвѣтковъ 45 г. "
223. Георги Тошевъ 45 г. "
224. Димитръ Ив. Стояновъ
225. Петръ Киселовъ
226. Никола Горбановъ
227. Александъръ Т. Жейновъ 38 г. "
228. Вълко Пенковъ 38 г. "
229. Атанасъ Спасовъ
230. Димитръ Копчевъ уч. въ Бугур. 26 г. "
231. Стани Петровъ 45 г. "
232. Димитръ Стоевъ 48 г. "
233. Василь Марковъ

гр. Мачинъ.

1. Стефанъ Соларовъ 75 г. "
2. Цвѣтко Николовъ 80 г. "
3. Юрданъ Митевъ 70 г. "
4. Петку Николовъ
5. Марко Ангеловъ 48 г. "
6. Петраки Ангеловъ
7. Станку Николовъ
8. Танаъ Николовъ
9. Цончу Тодоровъ
10. Димо Баевъ 40 г. "
11. Стефанъ Драгановъ
12. Димитръ Савовъ
13. Гено Илиевъ
14. Георги Димитровъ
15. Лазаръ Василевъ 35 г. "
16. Никола Митевъ 60 г. "
17. Христо Ивановъ
18. Димитръ Недевъ
19. Никола Димитриевъ
20. Ранчу Ивановъ
21. Иванъ Стефановъ
22. Стоянъ Ивановъ
23. Стоянъ Стояновъ
24. Константинъ Стояновъ
25. Мариянъ Димовъ
26. Иванъ Илиевъ
27. Мариянъ Радуневъ
28. Иванчу Димовъ

Градъ Бабадагъ.

1. Иванъ Ганевъ 48 г. заедно съ едно момче 19 год. и жена
2. Стефанъ Пачевъ 60 г. заедно съ жена си и едно момче 17 г. и момче 19 г.
3. Нови Моравъ 60 г. заедно съ жена си и момче 20 г.
4. Стефанъ Паланчовъ 65 г. "
5. Хараламби Д. Василевъ 40 г. "
6. Стойко Николовъ 46 г. "
7. Илия Михайловъ 46 г. "
8. Донто Друмевъ 65 г. съ жена си и два момчета
9. Илия Боневъ 50 г. "
10. Байо Тошковъ 48 г. "
11. Иванъ Ивановъ 48 г. "
12. Райчо Ефенджиевъ 49 г. "
13. Юрданъ Стояновъ 46 г. "
14. Христо Петковъ 46 г. "
15. Ангелъ Сотировъ 46 г. съ момчето си 16 годишно
16. Желю Г. Господиновъ 48 г. "
17. Желю Костовъ 76 г. "
18. Георги Димитровъ 75 г. "
19. Юрданъ Атанасовъ 48 г. "
20. Велико Вълчевъ 40 г. "
21. Никола Димитровъ 45 г. "
22. Михалки Атанасовъ 48 г. "
23. Димитръ В. Ивановъ 40 г. "
24. Никола Зафировъ 50 г. "
25. Велика Стоянова 50 г. "

26. Райчо Димовъ 60 г. "
27. Никола Градинарина 60 г. съ синъ си 18 годишенъ
28. Юрданъ Фураджията 45 г. "
29. Тодоръ Андрѣевъ 40 г. "
30. Георги Бакърджията 75 г. "
31. Иванчо Русевъ 52 г. "
32. Георги Коджабаша 41 г. "
33. Христо Михайловъ 40 г. "
34. Симеонъ Ивановъ 52 г. "

с. Башкой (Тулчанско).

1. Тодоръ Ивановъ
2. Петръ Бѣлѣвъ
3. Вълко Желевъ
4. Вълко Сабевъ
5. Желю Сабевъ
6. Петръ Стоевъ
7. Недо Стефановъ
8. Петръ Пейчовъ
9. Нейчо Петровъ
10. Стойко Пейчевъ
11. Славъ Пейчевъ
12. Велико Николовъ
13. Вълко Димитровъ
14. Ангелъ Ив. Йорговъ
15. Иванъ Димитровъ
16. Стефанъ Поповъ
17. Стефанъ Ст. Недѣлчевъ
18. Василь Ив. Василевъ
19. Христо Радаковъ Вълчевъ
20. Стоянъ Андрѣевъ
21. Никола Петровъ
22. Петръ Христовъ
23. Стоянъ Русевъ
24. Добри Вълчевъ
25. Антонъ Андрѣевъ
26. Вълко Георгиевъ Райновъ
27. Тодоръ Калевъ
28. Петръ Калевъ
29. Желю Василевъ
30. Стефанъ Димитровъ
31. Димитръ Антоновъ
32. Димитръ Ив. Йорговъ
33. Никола Илиевъ
34. Иванъ Илиевъ
35. Георги Илиевъ
36. Бойчо Димитровъ
37. Вълко Василевъ
38. Нено Богоевъ
39. Иванъ Даскаловъ
40. Димитръ Ив. Ганевъ
41. Георги Ст. Станковъ

с. Каталой (Тулчанско).

1. Юрданъ Епчевъ
2. Димо Коевъ
3. Станю Коевъ
4. Стоянъ Коевъ
5. Петко Славовъ
6. Добри Йовчевъ
7. Костадинъ Николовъ
8. Стефанъ Николовъ
9. Иванъ Михайловъ

с. Чинели (Тулчанско).

1. Василь Добревъ
2. Стефанъ Добревъ
3. Христо Д. Таневъ
4. Добри Стефановъ
5. Стоянъ Петровъ
6. Димитръ Ивановъ
7. Недѣлко Видоловъ
8. Славъ Христовъ
9. Стефанъ Алексевъ
10. Димитраки Драгичевъ
11. Митю Тодоровъ
12. Никола Тодоровъ
13. Кълинъ Алексевъ
14. Христо Димовъ
15. Киро Тодоровъ

с. Долна Чамурлие (Тулчанско).

1. Георги Върбовъ
2. Тодоръ Върбовъ
3. Донко Хаджиевъ
4. Иванъ Червезовъ
5. Василь Атанасовъ
6. Иванъ Матѣвъ
7. Михо Матѣвъ
8. Георги димовъ
9. Янко джунковъ
10. Колю Георгиевъ
11. Василь Марковъ

*) Отвлѣчениитѣ турци ще дадемъ допълнително.